Історія
с е л а
Річиця

Зміст

Анкета 4

Вступ 5

Події, що змінили село 6

Гордість с. Річиця. 9

Туристсько-краєзнавчі об’єкти 11

Впевненим кроком у майбутнє 12

Список використаних джерел та літератури 14

Додатки 15

Анкета

Повна сучасна назва	Річиця
Адміністративне підпорядкування	Річицька сільська рада Ратнівського району
Географічне положення, віддаленість від райцентру та інших географічних об’єктів	Пн.-сх. Частина району села розміщена на відстані в 25 км від районного центру смт Ратне. Село розміщене на р. Прип’ять, в 15 км від державного кордону України і Білорусі. Найближча залізнична станція Заболоття

Вступ

Село Річиця — давній населений пункт. Історія його сягає більше як на пів тисячоліття в минуле. Про заснування села точних даних до нас не дійшло. Проте існують легенди, які розкривають таємницю виникнення поселення. За одною з них, першим поселенцем був рибалка, який, втікаючи від польської сваволі, натрапив на мальовниче озеро, а поряд протікала річка (р. Прип'ять), сповнена рибою. Тут рибалка і побудував собі житло. Незабаром про благодатний для життя край дізнались інші рибалки також поселились тут. З часом про поселення рибалок стало відомо в інших населених пунктах і розмови про них поширились на багато верст навкруги.

Найдавніші писані згадки про минуле села збереглись у Теодоровича. Наводимо дослівно згаданий документ. «Село Речица, Хотешовской волости, 460 вёрст от Житомира, ближайшая железнодорожная станция — 33 версты. Село расположено вблизи озера, местность болотистая, местами песчаная, покрыта мелким кустарником и строевым лесом. Почва песчаная, климат строй и нездоровый. Село ещё в конце XV века принадлежало князьям Сангешкам, упоминается в разделительном акте августа 1502 года. С 1544 года село стало владением королевы Боны, позже присоединено к королевским столовым имениям. Некоторое время село принадлежало Дивинским канонникам, в 1846 г. перешло в казну. После возвращения Волыни к России село долгое время входило в состав Гроднинской губернии Кобринского уезда, но в конце 1840-х годов вошло в состав Волынской губернии. Раньше в селе был винокурный завод. На церковной земле есть песчаный холм, который нназывается «Татарской горой». По преданию, происходили здесь стычки местных войск с татарами. Церковно-приходская школа действует с 1886 г.»

Достеменно про походження назви села також нічого не відомо, але серед мешканців населеного пункту побутує думка, що слово Річиця походить від зміни слова ріка (ріка — річка — річиця). Є й інші версії щодо походження назви, зокрема така: деякі жителі стверджують, що в давнину р. Прип'ять біля села мала розгалуження на дві «річиці», звідси й назва села.

Події, що змінили село

На протязі всього свого історичного шляху с. Річиця розвивалось у багатьох напрямках, постійно розбудовуючись, воно притягувало до себе жителів навколишніх сіл, тим самим ставало адміністративним, культурним та релігійним центром для великої кількості людей. Після будівництва в 1813 році церкви Річиця стає відомим селом. Документ: «Речица село, церковь Михайловская построена тщанием протерея Иоанна Пясковского при пособии прихожан, деревянная, с такой же колокольнею; в 1875 г. На средства казны ремонтирована. Приписные деревни: Мельники и Писки. Число прихожан: 700». Храм для села мав надзвичайно велике значення духовне імматеріальне. Вся краща земля належала йому, але була розкиданою на території всіх трьох сіл, загальною кількістю 360 десятин. Чотири п'ятих, або 288 десятин, мав священник, 72 десятини тримав дяк. Тільки невеличку частину земель обробляли батраки, які служили у священника, решту церковники здавали в оренду, по відповідній умові: за гроші, або за частину урожаю малоземельним селянам. Переважна більшість таких договорів були короткостроковими (1 рік). Крім того, священник отримував 300 крб. від держави. В другій половині XIX ст. нараховувалось 450-500 селянських дворів, які володіли 360 десятинами землі.

Не менш важливою подією для Річиці стало відкриття в 1886 р. церковно-приходської школи. Прізвище першого вчителя — Шуль. Звідки він прибув і який учбовий заклад закінчував, нам невідомо.

Його змінив Трохим Нанець, що прибув до Річиці з села Секунь, який вчителював до початку Першої Світової війни. Заробітну плату вчителю платила церква. Керував школою священник. В трикласній школі нараховувалось 20-30 учнів, які навчались разом, сидячи на довгих лавах за дерев'яними столами. В школі викладались такі предмети: Закон Божий, російська мова, старослов'янська мова, Євангеліє, Псалтир, Арифметика. В позакласному читанні вивчали деякі вірші напам'ять. Ось, наприклад, в 1906 р. в третьому класі учні вчили вірш невідомого автора «Шинок» (див. додаток).

Навчання велося російською мовою. Навчальний рік починався на Покрову, а закінчувався на Великдень. В третьому класі учні здавали екзамен в с. Самари, що

розміщене за 15 км на північ, або в Ратне за 25 км на пд. захід. Успішно прийнявши екзамен, екзаменатори давали настанови учням, нерідко примовляючи: «Ідіть тепер, діти, свині пасти».

Важливою подією для села стала Перша Світова війна. З наближенням кайзерівської армії виконувалось розпорядження влади про евакуацію жителів села вглиб країни, але більшість жителів відходили до лісу, звідки, перечекавши небезпеку, повертались до своїх осель. Тільки 20 сімей виїхали через Пінськ у різні губернії Росії. В 1915 р. територія знаходилась під окупацією Німеччини. Кайзерівська адміністрація проводила масштабні акції з конфіскації майна населення. Забирали все, якщо у сім'ї було менше як 6 душ непрацездатних, тоді забирали і останню корову. Рятуючись, жителі села переховували своє майно в лісах, але траплялись випадки, коли німці знаходили сховане і «винних» розстрілювали.

В 1919 році на місце німецької окупаційної влади прийшов польський режим Ю.Пілсудського.

В 1921 році через село проходили більшовицькі військові частини. Загін червоноармійців чисельністю 16 чоловік на 25 днів дислокувались в хаті у жительки села Гордун Оксенії Микитівни. В село прибули колишні мешканці, а на той час бійці кінної армії Будьонного: Ситчук Яким Григорович, Бляшук Маркіян Павлович. Вони проводили більшовицьку агітацію й приєднали до своєї лави ще 25 чоловік, а після того відступили на Схід.

У міжвоєнний період село було під владою Польської держави, проте з 1932 року починається активізація прокомуністичних сил під керівництвом КПЗУ. 27 жовтня 1939 року Народні збори прийняли декларацію, що проголошувала встановлення Радянської влади.

Друга Світова війна також не обминула село. Уже 29 червня 1941 року його зайняли німецькі війська. Багато жителів було вивезено на примусові роботи до Німеччини. Офіційна статистика говорить про 41 мешканця с. Річиця як про в'язня німецьких концтаборів. 22 березня 1944 року німці відступили, їм на зміну прийшли червоні, які одразу почали проводити заходи щодо встановлення тут свого режиму. Кровопролитні бої, що точилися біля села, негативно позначились на подальшому

розвитку населеного пункту. Близько половини жителів не дочекались закінчення війни, одних вбили, інших репресували (в 90-х роках XX ст. проходив процес реабілітації жертв тоталітаризму, 16 людей було реабілітовано, серед них: Вознюк (Кіпень) Зінаїда Миколаївна, Вознюк (Лещук) Людмила Борисівна, Гордун Степан Стаскович, Кушнірук Олександра Павлівна).

В 1948 році знову організовується колгосп, який назвали ім.. Кірова.

1951 р. — побудовано приміщення школи.

У 1953 році закінчено будівництво клубу і бібліотеки, які до цього часу знаходились у пристосованих приміщеннях.

У 1957 році відкрито семирічну школу. Керував школою Філіпчук.

У 1958 році встановлено пилораму. Почали виготовляти цеглу, черепицю, кільця для колодязів.

У 1960 році колгосп реорганізовано в радгосп, який став відділенням Ратнівського радгоспу. В цьому ж році було відкрито їдальню Річицького радгосп робкоопу.

У 1963 році Річиця стала центром радгоспу «Річицький», до якого входили села Щедрогір, Межисить, Залухів, Воля Щетинська. Першим директором став Мартинюк Андрій Гаврилович.

Упродовж багатьох років реформований на приватній основі СВК «Прип'ять» очолює відомий в районі й області керівник — Макарук Микола Михайлович.

У 1964 році силами учнів і вчителів біля озера в центрі села було закладено парк.

У 1967 році на базі восьмирічної школи відкрито десятирічку. Директором стала вчителька математики Давидович Надія Степанівна. В школі нараховувалось 420 учнів. Навчальний процес забезпечували 24 вчителі. В 1969 році школа випустила перших 28 учнів, які отримали атестат про повну середню освіту.

У 1970 році відкрито майстерню побут комбінату по пошиттю та розкрою одягу і взуття, відділення хімчистки, майстерню по ремонту побутової техніки.

У 1976-1977 роках почалося осушення заболочених площ, внаслідок чого зросла посівна площа. В цьому ж році радгосп «Річицький» було розділено на «Річицький» і «Щедрогірський».

У 1975 році до 30-річчя Перемоги над фашистськими загарбниками в парку встановлено обеліск Слави у вигляді п'ятикутної зірки на честь воїнів, які загинули, визволяючи Річицю. Щороку 9 травня тут проводяться зустрічі з ветеранами війни, мітинги, покладаються квіти в урочисті дні.

У 1977 році головою сільради став Костючик Михайло Тимофійович.

Нинішнє приміщення Будинку культури побудоване у 1981 році. Тривалий час тут працював Вознюк С.В., відомі учасники художньої самодіяльності Вознюк М.В., Воробей О.В. та інші. Приміщення лікарської амбулаторії збудоване у 1978 році. Завідувала нею Кіпень О.М.

У 1986 році відкрили двоповерховий дитячий садок «Сонечко», де працювало три групи: ясельна, середня, підготовча. В кожній групі нараховувалось 25-30 дітей. Працювало 4 вихователі, медсестра, вчитель початкових класів. З 1987 року завідуючою дитсадка була Костючик Тетяна Несторівна.

У грудні 1989 року в експлуатацію здано нове двоповерхове типове приміщення школи.

У 1991 році зусиллями прихожан збудовано нову дерев'яну Свято-Миколаївську церкву, настоятелем якої згодом став священик Іоанн.

У селі на даний час існує дві секти: ЄХБ (які мають свій молитовний дім) і Християн в дусі апостолів (вони збираються в сусідньому селі Мельники-Річицькі).

У 1996 році у зв'язку з важкими труднощами, дитсадок було закрито, а 31.01.1997 року школу об'єднано з дитсадком і перейменовано в навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступеня — дитячий садок» с.Річиця. Сьогодні в школі навчається 245 учнів, є 11 класів, навчальний процес забезпечують 22 педагоги.

У 2003 році село Річиця святкувало свій 500-річний ювілей.

Влітку 2005 року в селі Мельники-Річицькі розпочалось будівництво УПЦ Київського патріархату. 14 жовтня 2005 р. у с Річиця біля Свято-Миколаївської церкви відбулося освячення могили сотника УПА Івана Баранчука та його побратимів, які загинули в 1943 році в лісі біля села Броди і згодом були перепоховані на цьому місці.

Гордість с. Річиця.

Люди, які проживають в селі є найбільшою гордістю населеного пункту, характеризуються привітністю, щирістю, працелюбством. Багато жителів зробили великий внесок в розвиток села, але є й такі, які своїми діями заслужили беззаперечний авторитет і щиру любов в односельчан, вони є гордістю села, його обличчям. Серед таких — борець за волю і правду, людина, котра пожертвувала своїм життям заради волі свого народу, справжній герой — Кобець Іван Карпович, він же «Мазепа» — сотенний УПА.

Народився Іван Карпович в 1912 році в с. Річиця. Дитинство його пройшло в оточенні семи сестер і 6 братів, він був другою дитиною в сім'ї після старшого брата Михайла, котрий помер ще в дитинстві. Сім'я жила заможно, на той час батько мав вітровий млин, вовночесалку, січкарню.

У 18 років Іван створив власну сім'ю, одружившись із односельчанкою Горпиною (1914 р. н.).

Через деякий час Івана забирають у польське військо піхотинцем. За відмінну службу він отримав почесне звання «Відмінний стрілець». Повернувшись з армії, Кобець І.К. продовжував жити у батьківській оселі, виховуючи з дружиною двох синів Степана та Михайла. З початком Другої Світової війни Іван приєднується до національного руху і вливається в ряди УПА. За відмінні морально-вольові якості, сміливість, рішучість в бою Іван Карпович за короткий проміжок часу піднімається по ранговій драбині й отримує під своє командування сотню бійців (три чати стрільців і рій кулеметників), що входила до куреня «Назара». Сам Іван бере собі бойовий псевдонім «Мазепа». В 1943 році сотня «Мазепи» здійснила спробу відбити м. Камінь-Каширський у німців, знищивши багато ворогів, бійці сотні відбили військовий склад, чим змусили німців відступати. Довго «Мазепа» в місті не протримався, під тиском переважаючої армії він разом зі складом боєприпасів, медикаментів та військової амуніції повертається до лісів поблизу Річиці, де організовує хлібопекарню для потреб своєї армії. В 1944 році «Мазепа» змінює своє місце дислокації і переходить до села Кримне (Старовижівського району). Ведучи постійні бої з німцями, червоними партизанами, регулярними частинами Червоної армії, згодом загонами

НКВС, сотенний втратив більше половини особового складу своєї сотні. Подальша доля Івана Карповича набирала драматичного характеру, з залишками сотні він продовжував воювати проти червоного ворога, в жорстокому бою з переважаючими в кілька разів силами «Мазепа» потрапляє в оточення в с. Гута Боровенська. Без надії на порятунок він продовжував бій, а коли лишився наодинці проти кількох десятків «червоних», гордо крикнувши: «Герої не здаються!», вистрілив собі в скроню. Так трагічно завершилося життя героя, котрий не злякався смерті і до останнього подиху боровся за волю свого народу. Поховали «Мазепу» в с. Гута Боровенська. Сім'ю його було репресовано, вивезено до Сибіру. Розповіді про Кобця Івана Карповича передаються від покоління до покоління, пам'ять про героя живе в серцях односельчан.

В пам'яті жителів с. Річиця є місце для ще одного відомого їх односельчанина, а саме для Макарука Миколи Михайловича, який довгий час очолював місцевий СВК «Прип'ять». Перебуваючи на цій посаді, він зумів завоювати повагу і авторитет не тільки в районі, але й області. 19 серпня 2005 року він отримає почесну грамоту за вагомі досягнення у праці, значний особистий внесок у соціально-економічний і культурний розвиток Волині, активну громадянську позицію від голови обласної адміністрації В.Бондара.

Нині М.Макарук плідно працює на посаді голови Ратнівської районної державної адміністрації.

Добрим словом згадують односельчани і ветеранів педагогічної ниви. Своїми добрими справами найбільше запам'ятались Вакулінська Тетяна Павлівна, Лизак Любов Іванівна, Мамич Ольга Василівна, Філіпчук Марія Іванівна, Лівер Любов Степанівна, Гомулько Михайло Якович, Гомулько Марія Петрівна та ін.

Таким чином, в с. Річиця проживали і проживають люди, які своєю діяльністю довели, що необхідно робити добрі справи, які підуть на користь всім, і ці справи не залишаться забутими. Людей цих будуть поважати і пам'ятати.

Туристсько-краєзнавчі об’єкти

Село Річиця зачаровує всіх своїх гостей неймовірно гарною природою. В середині села — озеро з кришталево чистою водою, далі на північ звивається річка Прип’ять, помірно несучи свої води, а навкруги ліси і безкрайні луки. Та не одними краєвидами цікаве це село. В центрі населеного пункту є парк, в якому знаходиться пам’ятний знак, побудований на честь 30-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні (див. додатки). В приміщенні школи є світлиця, в якій бажаючі можуть ознайомитися з побутом односельчан кінця XIX — початку XX ст., знаряддями праці. Крім того виставлені експонати часів Другої Світової війни — залишки зброї та військової амуніції. За кілька кілометрів від села біля о. Стрибуж є пам’ятний знак на честь загиблих там бійців польської армії у Великій Вітчизняній війні. Це місце є об’єктом особливої уваги туристів. Регулярно через кілька років сюди приїздять родичі загиблих воїнів, аби відзначити цю трагічну подію.

В часи Другої Світової війни через село проходила лінія фронту між німецькими і радянськими військами. Нерідко відлунням тої страшної війни трапляються залишки зброї, боєприпасів, але жодної небезпеки вони в собі не несуть.

Отже, Річиця є привабливим для туристів населеним пунктом. Мешканцям є що показати гостям свого села.

Впевненим кроком у майбутнє

На сучасному етапі свого розвитку с. Річиця являє собою існуючий і перспективний населений пункт. До Річицької сільської ради, окрім околиць, входять ще і сусідні села Піски-Річицькі і Мельники-Річицькі. Територія сільської ради сягає 579 га, а разом з угіддями — 3621 га. Населення станом на 1 січня 2002 року становить 1342 особи, але з того часу в селі існує тверда тенденція до збільшення народжуваності, в селі проживає 38 багатодітних сімей.

Постійна розбудова населеного пункту є звичним явищем. Окрім великої кількості новозбудованих житлових будинків, з’являються нові магазини, кафе, ремонтуються вже існуючі приміщення. Приміщення школи, збудоване в 1989 році,

повністю змінило своє обличчя. Це є заслугою молодого, енергійного директора школи Трофимук Валентини Адамівни, яка за короткий проміжок часу (на посаді з 2005 року) зуміла провести масштабні роботи з покращення інфраструктури та естетичного вигляду школи. В найближчих планах відкриття нових груп в дитячому садку. І це не є межею всіх її починань.

За покращенням обличчя села пильно стежить голова сільської ради Мажула Василь Адамович, який зробив і продовжує робити користь для односельчан. В 2008 році його зусиллями була проведена мережа з освітлення головної вулиці села у вечірній час. В тому ж році збулась мрія жителів Річиці — сільська дорога була асфальтована. Відкрились два нових сучасних магазини, що мають продуктові і господарські відділи. Під керівництвом місцевої влади відбуваються акції з прибирання та озеленення села.

Серед мешканців Річиці є представники різних релігійних конфесій. Найбільшу частину становлять прихожани церкви св. Миколая УПЦ Московського патріархату. Значна кількість жителів є приналежними до громади Євангельських Християн Баптистів, які мають свій Дім молитви. В селі також є велика громада християн, які є прихожанами храму св. архістратига Михайла УПЦ Київського патріархату, що розміщений в с. Мельники-Річицькі.

Жителі с. Річиця є активними учасниками районних і обласних спортивних змагань. В 2008 році спортсмени Річиці зайняли друге підсумкове місце за спортивні досягнення на протязі року.

Таким чином, село живе, розвивається, із вірою впевненим кроком іде.у майбутнє

Список використаних джерел та літератури

1. Денисюк В.Т., Денисюк І.О. Ратнівська земля – Луцьк, 2003.
2. ДАВО ф.66 оп.4 од.зб.14 ст.360
3. Свідчення односельчан:

   Нінічук Терентій Гнатович, 1922 р. н.

   Пашкевич Федора Карпівна, 1930 р. н.

   Пашкевич Марія Василівна, 1954 р. н.

   Костючик Михайло Тимофійович

   Вознюк Ганна Миколаївна, 1938 р. н.

   Вознюк Іван Феодосійович, 1936 р. н.

Додатки

«Шинок»

Невелику, небагату

Чоловік поставив хату.

Тай поставив у селі

Коло міста на шпилі.

Потім він, як в клітці пташку

Над вікном поставив пляшку.

І як вітер повійне

Пляшка візьме та й кивне.

І хіба ж воно од віку

Теє можна чоловіку,

Щоб як пляшка закиває

Не здуріла голова.

Вітер повіває,

Пляшку хилить та киває.

А вона собі киває

Тай до шинку зазиває.